

ORGANIZȚIILE COLECTIVE ALE PROPRIETARILOR DE TERENURI AGRICOLE ȘI FORESTIERE. PROFIL, EVOLUȚIE, TENDINȚE

Autori: Claudia Petrescu (coordonator) et. all,
Editura Polirom, Iași, 2013

Mădălina - Simona Ciurescu ^[1]

Volumul de față este realizat în cadrul proiectului „Prometeus – Promovarea economiei sociale în România prin cercetare, educație și formare profesională la standarde europene”, cofinanțat prin Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 și implementat de către Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, în colaborare cu Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității din București, Centrul Național de Pregătire în Statistică și EURICSE – Italia.

Cercetarea este realizată sub egida coordonatorului Claudia Petrescu și contribuția cercetătorilor: Flavius Mihalache, Ionuț Petrescu, Florin Emilian Popa, Monica Popa, Smaranda Rotaru și Gabriel Stănilă.

Claudia Petrescu este doctor în sociologie, cercetător la Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române și cadru didactic asociat al Universității București, la catedra Facultății de Sociologie și Asistență Socială. De asemenea, este considerată un expert în domeniul cercetării datorită experienței cumulate în cadrul implementării a numeroase proiecte de cercetare, dar și autoare a numeroase articole publicate în reviste de specialitate, precum „Ghidul de bune practici în dezvoltarea întreprinderilor sociale pentru comunitățile de romi.”

[1] Asistent social, Asociația Alternative Sociale, Șos. Nicolina, nr. 24, Iași; Tel.: 0733.955.118; e-mail: sciurescu@alternativesociale.ro

(UNPD, 2012), „Școala, inima comunității. Soluții socio-educative pentru sprijinirea participării școlare.” (2011),

Titlul lucrării este pregnant și prezintă aspectele prevăzute în cercetare, oferind clarificări despre ceea ce urmează a fi discutat și tratat pe parcursul analizei întreprinse.

Secțiunea introductivă a lucrării prezintă scopul și obiectivele proiectului, metodologia utilizată și modul de structurare a cercetării efectuate.

Partea I: Mediul rural românesc și formele asociative ale proprietarilor de terenuri agricole este alcătuită din trei secțiuni.

Prima secțiune evidențiază dezvoltarea insuficientă a sectorului agricol în mediul rural românesc, prezintă cooperarea și asocierea micilor producători agricoli ca o soluție în vederea dezvoltării agricole, încercând totodată să identifice care sunt aspectele ce îngreunează soluționarea dificultăților apărute în mediul rural românesc. Astfel, o serie de abordări teoretice precum: teoria acțiunii colective, paradigma dezvoltată de Elinor Ostrom și teoriile capitalului social, reprezintă abordări ce oferă perspective explicative ale nivelului redus de asociere, dar și o analiză complexă a factorilor, condițiilor și principiilor necesare creșterii nivelului de cooperare și asociere în mediul rural românesc.

Analiza organizațiilor colective ale proprietarilor de terenuri agricole și forestiere este realizată de cercetători din perspectiva economiei sociale, urmărind o serie de condiții precum: dualitatea scopurilor economice și în special sociale, participarea voluntară, guvernare democratică, drept de vot la adoptarea deciziei și distribuția limitată a profitului.

A doua secțiune prezintă situația mediului rural după anii 1990 și a schimbărilor survenite în urma reîmproprietăririi populației, a desființării Cooperativelor Agricole de Producție și a altor modificări legislative precum, remunerarea lunară a persoanelor care-și arendau terenurile. Toate aceste schimbări au produs decalaje ale ocupării sectoarelor agricol și non-agricol, au condus la practicarea agriculturii de subzistență, apariția șomajului în masă și necesitatea impunerii unei serii de eforturi comune pentru dezvoltarea socioeconomică și echilibrare a situației mediului rural.

Secțiunea a treia descrie eforturilor de armonizare a politicilor de dezvoltare a spațiilor rurale, politici care au început să fie eficiente după aderarea României în Uniunea Europeană, prin accesarea

finanțării. Astfel, măsurile prevăzute de Politica Agricolă Comună (PAC) și adoptarea Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) au început să contureze premisele dezvoltării mediului rural românesc. În cadrul acestei secțiuni autorii atrag atenția asupra subdezvoltării infrastructurii mediului rural românesc și a necesității utilizării fondurilor prevăzute pentru dezvoltarea acesteia, dar și a neadaptării a măsurilor PAC și a subvențiilor și finanțării prevăzute în cadrul PNDR conform necesităților și situației actuale a mediului rural românesc.

Secțiunea numărul patru descrie a cooperativele agricole urmărind expunerea scopului acestora, forma lor inițială, menționarea factoriilor determinanți, a procesului evoluției și rolul cooperativelor.

Partea II: Organizațiile colective ale proprietarilor de păduri din România cuprinde trei secțiuni.

Secțiunea întâi are în vedere clarificarea activității și a definirii economiei sociale în vederea sublinierii rolului și a caracteristicilor formelor de organizare colectivă a obștilor, Comunităților de Avere, composesoratelor și a pădurilor comunale. În această secțiune cercetătorii dezvăluie statutul juridic al acestor forme de asocieri colective, conturează specificul, condițiile de aderare și caracteristicile acestora, subliniind deosebiri și contribuțiile aduse de fiecare dintre aceste forme de organizare la dezvoltarea comunităților din mediul rural.

A doua secțiune adaugă pe lista formelor de organizare colectivă asociațiile forestiere, autorii realizând o descriere mai profundă a acestor instituții, a existenței lor în România, prezentându-le caracteristicile și schimbările apărute de-a lungul timpului. Se specifică impactul apariției reglementărilor juridice pentru aceste forme de organizare colectivă, precizându-se faptul că adoptarea lor a presupus fie stabilizarea normelor cutumiare deja existente, fie instaurarea unui statut juridic.

Secțiunea a treia prezintă situația actuală a entităților forestiere din domeniul economiei sociale prin analiza de studii, articole și rapoarte de cercetare în vederea identificării zonelor predominante, contabilizării beneficiilor aduse comunităților și a validării informațiilor prezentate anterior.

Partea III: Organizațiile colective ale proprietarilor de terenuri agricole și forestiere. O analiză empirică este alcătuită din patru secțiuni.

Prima secțiune reia într-o manieră succintă principalele probleme discutate în secțiunile anterioare cu privire la dezvoltarea domeniului agricol în mediul rural românesc, acestea fiind: fragmentarea terenurilor, slaba dezvoltare tehnologică, progresul inegal al regiunilor rurale, dar și dificultățile întâmpinate în implementarea Politicii Agricole Comune (PAC) neadaptată specificului dezvoltării mediului rural românesc.

A doua secțiune vizează descrierea anchetelor pe bază de chestionar realizate în cadrul proiectului „Prometeus”, ce au fost aplicate unui număr de 556 de obști/composesorate și unui număr de 794 de asociații agricole cu scopul de a stabili un profil al organizațiilor și de a analiza încadrarea acestora în definiția întreprinderii sociale.

Ancheta pe bază de interviu realizată în cadrul proiectului „Prometeus” scoate în evidență o serie de dificultăți în ceea ce privește asocierea în organizațiile colective. Lipsa accesului la informații, lipsa încrederii în formele asociative, temeri cu privire la eșec, interesele personale puse în prim plan etc. reprezintă principalele dificultăți identificate prin intermediul anchetei.

Materialul reprezintă un ghid complex de informații despre istoria organizațiilor colective ale proprietarilor de terenuri agricole și forestiere, completat de o anchetă sociologică bazată pe chestionar și accesibil totodată publicului larg printr-un limbaj clar și concret.

Un merit deosebit al lucrării poate fi remarcat prin utilizarea criteriului de triangulare a datelor și prin importanța acordată corelării informațiilor teoretice cu cele practice.

Acest studiu reprezintă o bază reală de informații cu privire la modificările, situația actuală și demersurile necesare pentru dezvoltarea domeniului agricol din mediul rural românesc.